

https://domesticj.ut.ac.ir/article_107043.html

مصاحبه

"تلفیق دانش دانشگاهی و تجربه عملی، کلید تحول در صنعت دامپروری"

| مصاحبه با دکتر مهدی گنج‌خانلو؛ استاد تغذیه دام گروه مهندسی علوم دامی دانشکده‌گان کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران |

پارسا قلی دوست^{۱*}، فاطمه سادات معنوی^۱ و بهاره رسانه^۱^۱ دانشجوی کارشناسی گروه مهندسی علوم دامی، دانشکده‌گان کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران، کرج، البرز، ایران

در این شماره از نشریه علمی-ترویجی (حرفه‌ای) دامستیک، به پای گفت‌وگو با دکتر مهدی گنج‌خانلو می‌نشینیم؛ متخصص تغذیه دام و مدیر گروه مهندسی علوم دامی دانشگاه تهران. چهره‌ای شناخته‌شده در عرصه علم و صنعت که کارنامه‌ای پر بار از فعالیت‌های آموزشی، تحقیقاتی و اجرایی در حوزه تغذیه دام، به ویژه در زمینه چربی و مواد معدنی در اختیار دارند.

دکتر مهدی گنج‌خانلو متولد سال ۱۳۵۷ در شهر سجاس از توابع استان زنجان است. مسیر تحصیلی خود را از مدرسه در شهرستان آغاز کرد و مقطع دکتری تخصصی خود را در دانشگاه تهران به پایان رساند. بخش مهمی از شکل‌گیری نگاه حرفه‌ای ایشان، ریشه در تجربه دوران نوجوانی در بستر خانواده‌های دامدار دارد؛ خانواده‌ای که از نخستین راه‌اندازان دامداری صنعتی در محل زندگی خود بودند. این تجربه عملی، به باور ایشان، زمینه‌ساز آشنایی واقعی با فضای تولید و پرورش دام و سپس انتخاب آگاهانه گرایش تغذیه دام شد. جدیت در درس، همراهی با ورزش در سال‌های دبیرستان و کارشناسی، و ازدواج همزمان با دوره دکتری تخصصی، بخشی از مسیری است که از یک دانش‌آموز درس‌خوان در شهرستان، متخصص کارآزموده ساخته است. به باور دکتر گنج‌خانلو، گرایش تغذیه دام در صورت تسلط علمی و گذراندن دوره‌های جدی کار عملی، می‌تواند آینده شغلی بسیار مطلوبی برای دانشجویان رقم بزند و زمینه خدمت مؤثر در نظام تولید دام کشور را فراهم کند. ایشان ضمن تأکید بر اینکه آشنایی عملی با مزرعه و واحدهای تولیدی، مکمل ضروری آموزش نظری است، چشم‌انداز حرفه‌ای این حوزه را گسترده و درآمدزا توصیف می‌کنند و معتقد هستند دانشجویانی که تلفیقی از دانش دانشگاهی و تجربه میدانی کسب کنند، می‌توانند هم برای خود فرصت‌های شغلی پایدار ایجاد کنند و هم به ارتقای بهره‌وری و پایداری واحدهای دامداری کشور کمک نمایند. دکتر گنج‌خانلو با تأکید بر نقش اعتقادات، توکل به خدا و تلاش مستمر در موفقیت حرفه‌ای، آینده رشته مهندسی علوم دامی را با توجه به رشد جمعیت و نیاز روزافزون به پروتئین بسیار روشن می‌دانند و معتقد هستند ایران با بهره‌گیری از ظرفیت فارغ‌التحصیلان توانمند می‌تواند تأمین‌کننده پروتئین حیوانی کل منطقه باشد. در این گفت‌وگوی صمیمی، ایشان از مسیر زندگی علمی، نقش الگوهای همچون دکتر چمران، خاطرات تلخ و شیرین دوران دکتری تخصصی، دستاوردهای پژوهشی در زمینه چربی و مواد معدنی، و ضرورت حمایت از فارم‌های کوچک و بازگشت دانشجویان تحصیل‌کرده در خارج از کشور به ایران سخن می‌گویند؛ گفت‌وگویی که می‌تواند برای دانشجویان، پژوهشگران و فعالان صنعت دام و طیور الهام‌بخش و راهگشا باشد.

در ادامه با این استاد فرهیخته به صحبت می‌نشینیم:

*نویسنده مسئول: parsa.gholidoost85@gmail.com

بخش: تغذیه دام دبیر تخصصی: دکتر پروین شورنگ

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۸/۲۵ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۸/۲۷ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۸/۲۸ تاریخ انتشار آنلاین: ۱۴۰۴/۰۹/۲۵

فرنس‌دهی: قلی دوست، پ.، سادات معنوی، ف.، رسانه، ب. "تلفیق دانش دانشگاهی و تجربه عملی، کلید تحول در صنعت دامپروری"، مصاحبه با دکتر مهدی گنج‌خانلو؛ استاد تغذیه دام گروه مهندسی علوم دامی دانشکده‌گان کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران. علمی-ترویجی (حرفه‌ای) دامستیک، ۱۴۰۴؛ ۲۵(۳): ۵۹-۶۲.

AnimSSAUT

نزدیکی با دامداری دارند، احتمال دارد در آینده این مسیر را ادامه دهند. در حال حاضر نیز آن‌ها به این حوزه علاقه‌مند هستند.

آیا پیشینه کار خانواده همچون شغل پدر در انتخاب شما (رشته علوم دامی) تأثیر گذار بوده است؟

بله، ما در شهرستان از نخستین افرادی بودیم که اقدام به تأسیس دامداری صنعتی کردیم. دامداری ما در سال ۱۳۵۷ با ظرفیت ۶۰ رأس گاو شیری راه‌اندازی شد.

آیا شما با علاقه و شناخت وارد رشته علوم دامی شده‌اید؟ چرا تغذیه دام؟

از آنجا که خودمان گاودار بودیم، در موضوع تغذیه نسبت به فیزیولوژی و ژنتیک آشنایی بیشتری داشتم و تمایل داشتم در همین زمینه تخصص بیشتری داشته باشم.

آیا با توجه به شرایط فعلی، تحصیل در گرایش تغذیه دام را به دانشجویان پیشنهاد می‌کنید؟

بله، صد درصد. اگر دانشجو از نظر علمی مسلط باشد و یک دوره کار عملی نیز انجام داده باشد، می‌تواند درآمد بسیار خوبی داشته باشد و خدمات زیادی ارائه دهد. البته هر فردی رشته خود را معرفی می‌کند، اما می‌توانم عرض کنم که گرایش تغذیه دام در رشته مهندسی علوم دامی، گرایش بسیار خوبی است.

زمینه شغلی گرایش تغذیه دام را چگونه می‌بینید؟

این حوزه بسیار گسترده است. اگر پرورش را پایه قرار دهید، بسیاری از شرکت‌ها افراد را استخدام می‌کنند. در داخل واحدهای پرورش نیز برای مثال در گاو شیری، بخش‌هایی مانند پرورش گوساله، پرورش تلیسه، مدیریت بخش‌های مختلف، دوره انتقال و همچنین بخش تغذیه دام، همگی نیازمند به فارغ‌التحصیلان گرایش تغذیه دام هستند.

از نظر شما آیا متخصصان تغذیه دام در جایگاه واقعی خودشان در صنعت دامپروری قرار دارند؟

بله، هر فردی به میزان زحمتی که می‌کشد، جایگاهی متناسب با همان تلاش خواهد داشت. افراد به اندازه علاقه‌ای که به این رشته دارند و زمانی که صرف می‌کنند و زحمتی که می‌کشند، به همان میزان نیز مشغول به کار می‌شوند و در جایگاه مناسبی قرار می‌گیرند. همان‌طور که عرض کردم، این صنعت

با سلام و عرض وقت بخیر؛ متولد چه سالی هستید و در کدام شهر به دنیا آمده‌اید؟

باسلام و احترام؛ بنده متولد سال ۱۳۵۷ هستم و در شهر کوچکی در استان زنجان به نام سجاس به دنیا آمده‌ام.

تصویر ۱- دکتر مهدی گنج‌خانلو - استاد تغذیه دام گروه مهندسی علوم دامی دانشکده‌گان کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران

از دوران تحصیلی خود در مدرسه و مقاطع مختلف دانشگاهی (کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی) بفرمایید.

دوران دانش‌آموزی بنده تقریباً در سال‌های ۱۳۶۰ تا ۱۳۷۰ سپری شد و در اواسط دهه هفتاد وارد دانشگاه شدم. در آن زمان مدارس دولتی بودند و از دبستان تا دبیرستان را در شهرستان تحصیل کردم. پس از آن به دانشگاه تهران آمدم و تمامی مقاطع تحصیلی خود را در دانشگاه تهران گذراندم.

در دوران تحصیل خود در مدرسه چه ویژگی‌هایی داشتید؟ بعد از ورود به دانشگاه چه تغییری کردید؟

در دوران تحصیل، چه در مدرسه و چه در دانشگاه، فردی درس‌خوان بودم و همواره اولویت اصلی من درس بوده است. در دوران دبیرستان و کارشناسی ورزش نیز انجام می‌دادم، اما متأسفانه پس از آن ورزش را کنار گذاشتم که شاید یکی از اشتباهات بزرگ زندگی‌ام بود.

در چه مقطعی از زندگی‌تان ازدواج کردید؟ آیا فرزندان شما هم در همین رشته مشغول هستند؟

بنده در زمانی که دانشجوی مقطع دکتری تخصصی بودم، ازدواج کردم. فرزندانم هنوز در مقاطع دبستان و دبیرستان مشغول به تحصیل هستند، اما به امید خدا در آینده وارد این رشته خواهند شد. چون ما خودمان دامدار هستیم و ارتباط

پذیرفته نشدم، فکر می‌کردم شکست خورده‌ام، اما بعدها که وارد این رشته شدم، به این نتیجه رسیدم که بزرگ‌ترین موفقیت من همین ورود به رشته مهندسی علوم دامی بوده است.

چه کسی را به عنوان الگو در زندگی خودتان می‌دانید؟

اگر بخواهم از میان افراد دانشمند نام ببرم، به نظرم دکتر چمران فردی است که می‌تواند برای همه دانشمندان الگو باشد.

بدترین و بهترین خاطرات دوران کاری و تحصیلی که خواهید از آن‌ها یاد کنید، کدام‌اند؟

در دوران دکتری تخصصی یکی از خاطراتی که به یاد دارم این است که شبی تا صبح نخوابیدم. کانولاگذاری داشتیم و از ساعت ۸ صبح با آقای دکتر امامی (استاد دانشگاه فردوسی مشهد) تا ساعت ۵ بعدازظهر مشغول بودیم. در آخرین مرحله که دام قرار بود از باکس بیرون بیاید، زمین خورد. بررسی کردیم مشکلی نبود، اما شب به دلیل خونریزی شدید مجبور شدیم دام را ذبح کنیم و این یکی از بدترین خاطرات من بود. خاطرات خوب نیز مربوط به دوران بسیار خوبی است که به ویژه در مقطع کارشناسی ارشد داشتیم و بسیاری از آن هم دوره‌های‌ها اکنون از افراد برتر صنعت هستند.

اولین کسی که بعد از شنیدن نام «استاد» به ذهنتان می‌آید چه کسی/کسانی هستند؟

آقای دکتر نیکخواه که استاد راهنمای بنده بودند و همچنین مرحوم آقای دکتر حمید امانلو که زحمات بسیاری برای صنعت دامپروری کشور کشیدند.

آیا با توجه به شرایط فعلی، ادامه تحصیل در مقاطع تحصیلات تکمیلی را به دانشجویان پیشنهاد می‌دهید؟

قطعاً بله. این رشته در ایران زمینه‌های تحقیقاتی و شغلی بسیاری دارد و در حوزه تولید پروتئین حیوانی می‌توانیم تأمین‌کننده کل منطقه باشیم.

نظر شما درباره ادامه تحصیل در خارج از کشور چیست؟ چه پیشنهادی می‌کنید؟

اگر کسی امکان ادامه تحصیل در خارج از کشور را داشته باشد، رفتن خوب است، اما باید برود و بازگردد. من همواره به دانشجویان خودم تأکید می‌کنم که به خارج از کشور بروند،

بسیار گسترده است و افراد مختلف با تخصص‌های گوناگون می‌توانند در آن فعالیت داشته باشند.

نظر شما درباره آینده گرایش تغذیه دام چیست؟

تا زمانی که انسان وجود دارد، نیاز به پروتئین نیز وجود خواهد داشت. معمولاً گفته می‌شود که به ازای هر کیلوگرم وزن بدن، حدود ۰/۸ گرم پروتئین برای انسان بالغ مورد نیاز است و کودکان و نوجوانان نیز معمولاً دو برابر این مقدار نیاز دارند. این پروتئین‌ها باید از کجا تأمین شوند؟ بنابراین این رشته همواره در آینده، با توجه به رشد جمعیت، بسیار مؤثرتر و حتی درآمدزاتر خواهد بود.

چه پیامی برای فعالان و محققان حوزه تغذیه دام دارید؟

اولین خواسته من این است که افراد علاقه‌مند وارد این حوزه شوند. کسی که می‌خواهد در این رشته موفق باشد، نمی‌تواند محل زندگی خود را فقط شهرهای بزرگ در نظر بگیرد، بلکه لازم است تا حدی از زندگی شهری فاصله بگیرد و وارد فارم‌ها شود و با این رشته عجین گردد. محققان نیز همین‌طور؛ کسانی که اطلاعات دقیق نداشته باشند، تحقیقاتشان به بیراهه می‌رود. باید ابتدا نیازهای جامعه فعلی را شناخت و سپس تحقیق انجام داد، نه صرفاً براساس مقالات. در حوزه تغذیه می‌توان کارهای ارزشمندی انجام داد که هم در ژورنال‌های معتبر چاپ شوند و هم برای جامعه مفید و کاربردی باشند.

از نظر شما مهم‌ترین و بهترین دستاورد شما برای جامعه علمی چیست؟

بنده در بحث تغذیه، متخصص چربی محسوب می‌شوم. در این زمینه دستاوردهای خوبی هم در صنعت و هم در حوزه علمی و تحقیقاتی داشته‌ام. مدتی است در زمینه مواد معدنی نیز فعالیت می‌کنیم که هنوز به نتیجه کامل نرسیده است و امیدوارم در صورت دستیابی به نتایج مطلوب، علاوه بر دانشگاه در صنعت نیز تأثیرگذار باشد. همچنین در موضوع آهسته رهش‌ها نیز کارها و پژوهش‌هایی انجام داده‌ایم که در مراحل نهایی قرار دارند.

بزرگ‌ترین شکست‌ها و موفقیت‌های شما در زندگی‌تان چه بوده است و دلایل آن را چه می‌دانید؟

در زمان قبل از دانشگاه و اوایل دوران دانشجویی که مشغول به تحصیل بودم، بسیاری به دنبال رشته پزشکی بودند و تصور می‌شد که نهایت موفقیت در پزشکی است. شاید زمانی که

سخن پایانی نویسنده

«تلفیق دانش دانشگاهی و تجربه عملی، کلید تحول در صنعت دامپروری»، عنوانی است که می‌توان با توجه به محتوای مصاحبه انجام‌شده با آقای دکتر مهدی گنج‌خانلو برای این مصاحبه برگزید. ایشان با نگاهی عمیق و عمل‌گرا، مسیر زندگی علمی خود را روایت می‌کنند؛ مسیری که از نوجوانی در بستر یک خانواده دامدار در شهر سجاس آغاز شده و به تخصصی ارزشمند در حوزه تغذیه دام انجامیده است. دکتر گنج‌خانلو با تأکید بر پیوند ناگسستنی علم و مزرعه، بر این باور هستند که آموزش دانشگاهی زمانی اثربخش خواهد بود که با مهارت‌آموزی عملی و شناخت مسائل واقعی صنعت همراه شود. به همین دلیل، پیشنهاد می‌شود دانشجویان و علاقه‌مندان رشته مهندسی علوم دامی، به ویژه گرایش تغذیه دام، از نکات مطرح‌شده در این مصاحبه به عنوان نقشه‌راهی برای آینده تحصیلی و حرفه‌ای خود بهره‌مند شوند. ایشان در بخشی از صحبت‌های خود تصریح می‌کنند: «اگر دانشجو از نظر علمی مسلط باشد و یک دوره کار عملی نیز انجام داده باشد، می‌تواند درآمد بسیار خوبی داشته باشد و خدمات زیادی ارائه کند.» از نگاه دکتر گنج‌خانلو، آینده صنعت علوم دامی بدون توجه به فارم‌های کوچک، حمایت از فارغ‌التحصیلان و بازگشت دانشجویان تحصیل‌کرده در خارج از کشور به ایران قابل تصور نیست و دانشجویان امروز، معماران اصلی خودکفایی و امنیت غذایی کشور خواهند بود. به باور ایشان، ارزش واقعی یک متخصص تغذیه دام، نه صرفاً در مقالات علمی، بلکه در تأثیری است که بر بهره‌وری دامداری‌ها، اشتغال‌زایی و تأمین پروتئین کشور بر جای می‌گذارد. در نهایت، دکتر گنج‌خانلو رمز موفقیت را در علاقه، پشتکار، توکل به خدا و تلفیق دانش با تجربه عملی می‌دانند و تأکید می‌کنند که پیشرفت پایدار تنها زمانی محقق خواهد شد که دانشگاه، صنعت و جامعه در کنار یکدیگر و با زبانی مشترک حرکت کنند؛ مسیری که می‌تواند آینده‌ای روشن‌تر برای صنعت دامپروری کشور رقم بزند.

با آرزوی ایرانی سربلند!

Publisher Note

Animal Science Students Scientific Association, Campus of Agriculture and Natural Resources at the University of Tehran

Submit Your Manuscript:

https://domesticjsj.ut.ac.ir/contacts?_action=loginForm

تحصیل کنند، سیستم‌های مختلف و دانشگاه‌های معتبر را ببینند، اما بازگشت به کشور برای پیشرفت ضروری است.

پیشنهاد شما برای بهبود وضعیت کشاورزی و دامپروری به ویژه در دوران پساگروناوی و زمان حاضر چیست؟

باید در کنار توجه به مگافارم‌ها، به فارم‌های کوچک نیز توجه داشته باشیم. همچنین باید از فارغ‌التحصیلان حمایت شود، زیرا این کار باعث موفقیت آنان خواهد شد. این باید جزء اولویت‌های ما باشد و راهکارهایی پیدا شود تا بتوان از این افراد حمایت کرد. طبق محاسبات، به ازای تولید هر ۵ تن گوشت، می‌توان یک نفر را وارد بازار کار کرد. طبق آمار وزارت جهاد کشاورزی، واردات گوشت قرمز حدود ۱۰۰ تا ۱۵۰ هزار تن است و در همین زمینه می‌توان ۵۰ هزار نفر را مشغول به کار کرد. به نظر من توجه به فارم‌های کوچک بسیار ضروری است.

شما یک چهره شناخته شده در تخصص خود هستید، راز موفقیت خود را در چه چیزی می‌بینید؟

برای من بحث اعتقادی نیز مطرح است. اگر انسان توکلش به خدا باشد و توسل به ائمه (ع) داشته باشد، قطعاً می‌تواند به موفقیت برسد. علاوه بر این، تلاش و زحمت بسیار مهم است.

دیدگاه شما نسبت به آینده رشته مهندسی علوم دامی در ایران چگونه است؟

بنده همیشه نگاه مثبتی دارم و داشته‌ام. کشورهای منطقه خلیج فارس با حدود ۷۰ میلیون نفر جمعیت، عمده محصولات دامی خود را وارد می‌کنند. این برای فارغ‌التحصیلان ما فرصت بسیار مهمی است. اگر دولت حمایت از دامپروران را دقیق اجرا کند و از علاقه‌مندان حمایت کند، هم در اشتغال و هم در تأمین پروتئین کافی نتایج بسیار خوبی خواهیم داشت.

به عنوان سخن آخر ...

بنده به عنوان مدیر گروه این آرزو را دارم دانشجویانی که وارد این رشته می‌شوند بتوانند با علاقه درس بخوانند و با علاقه در مزرعه دوره ببینند و این دو را با هم تکمیل کنند. در این صورت، چه در مقطع کارشناسی، چه کارشناسی ارشد و چه دکتری تخصصی، قطعاً افراد موفق‌تری خواهند بود. تمام تلاش من این است که در مدتی که مدیریت گروه بر عهده بنده است، به این هدف دست پیدا کنم.